

Súd: Krajský súd Trenčín  
Spisová značka: 4CoP/31/2014  
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3813217890  
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 06. 2014  
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Oľga Lichnerová  
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2014:3813217890.1

## Rozhodnutie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Oľgy Lichnerovej a sudkýň JUDr. Alice Beňovej a JUDr. Ivety Martinákovovej vo veci starostlivosti o maloletého H. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom u starej matky R. E., zastúpeného opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Prievidza, dieťa matky Z. V., bytom D., Z. XX/X, zastúpenej Advokátskou kanceláriou A. A. A., H. Sv. G. XX, S. a otca R. D., t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Ilava, za účasti starých rodičov E. E. a R. E., obaja bytom Z. XXX/XX, D., o návrhu matky na zverenie maloletého do jej osobnej starostlivosti a o návrhu starej matky A. V., bytom N. XX, Prešov na úpravu styku s maloletým, o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 10. februára 2014 č. k. 17P/22/2013-165 takto

### rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti vo výroku, ktorým zamietol návrh matky na zverenie mal. dieťaťa do jej osobnej starostlivosti **p o t v r d z u j e**

### odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh matky maloletého H. na zverenie dieťaťa do jej osobnej starostlivosti. Súčasne zamietol návrh starej matky maloletého A. V. na úpravu styku s mal. H.. Ďalej rozhodol, že štátu sa náhrada trov konania nepriznáva. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že rozsudkom Okresného súdu Prievidza zo dňa 31.07.2012, č.k. 7P/10/2012-151, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 13.09.2012, bol maloletý zverený do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti svojich starých rodičov z otcovej strany, pričom dôvodom tohto rozhodnutia bolo to, že matke maloletého jej zdravotný stav neumožňoval vykonávať starostlivosť o maloletého a otec maloletého bol vo výkone trestu odňatia slobody. Rozsudkom Okresného súdu Prievidza zo dňa 19.02.2013, č.k. 11P/143/2012-54, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 26.03.2013, bol upravený styk matky s maloletým tak, že matka je oprávnená stretávať sa s ním každý deň od pondelka do piatka od 11.00 hod. do 16.00 hod., pričom takto upravený styk s maloletým matka od apríla 2013 nevykonávala. Príčinou tohto stavu bolo to, že matka sa nezdržovala v mieste bydliska maloletého, čo odôvodňovala svojim nezhodami so starými rodičmi, ktorým je maloletý zverený do náhradnej osobnej starostlivosti. Styk s maloletým obnovila až na prelome rokov 2013 a 2014 pod vplyvom prebiehajúceho konania a za pomoci opatrovníka maloletého. Z vykonaného znaleckého dokazovania vyplynul jednoznačný záver, že prípadné odlúčenie maloletého od jeho starej matky, ktorej bol zverený do osobnej starostlivosti, by u maloletého mohlo viesť k jeho emočným poruchám. Zdravotný stav matky maloletého nie je dobrý, no zlepšil sa tak, že matka maloletého by bola schopná zvládnuť starostlivosť o maloletého. V priebehu zverenia maloletého do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti jeho starých rodičov si maloletý vytvoril pevný citový vzťah k svojej starej matke a prípadné odlúčenie maloletého od tejto osoby by mohlo u maloletého viesť k emočným poruchám. To vyplýva i z toho, že matka maloletého sa s maloletým napriek širokej úprave styku v súdnom rozhodnutí s maloletým stretávala len sporadicky, pričom z vykonaného dokazovania nevyplývali žiadne skutočnosti, z ktorých by bolo možné dospieť k záveru, že súčasné silné citové naviazanie maloletého na jeho starú matku by bolo spôsobené nevhodným výchovným pôsobením starej matky. Z týchto skutočností je zrejmé, že je naďalej v záujme maloletého, aby zostal v spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti svojich starých rodičov z otcovej strany a pre riziko emočných porúch

maloletého nemožno zveriť maloletého do osobnej starostlivosti matky. Pomery maloletého a jeho matky sa zmenili, no ponechanie maloletého v spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov vyžaduje záujem maloletého podľa § 45 ods. 1 zákona o rodine. Preto súd rozhodol tak, že návrh matky zamietol. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil podľa § 26 ods. 1, § 25 ods. 5, § 45 ods. 1 Zák. o rodine. Súd prvého stupňa mal za preukázané, že maloletý sa v súčasnosti so svojou matkou stretáva len v prostredí blízkosti bytu svojich starých rodičov, pričom sa u neho prejavuje separačná úzkosť a i vzťah s matkou nadväzuje v obave z odlúčenia od svojej starej matky. Doterajšia úprava styku s maloletým umožňuje to, aby sa s maloletým po prekonaní jeho obavy z odlúčenia od starej matky z otcovej strany mohla stretnúť aj jeho stará matka zo strany jeho matky. Preto v súčasnom záujme maloletého, s ohľadom na to, aby si primárne vybuodoval základnú citovú väzbu na svoju matku a s ohľadom na rozsiahlu úpravu styku maloletého s jeho matkou, nie je to, aby bol osobitne upravený styk maloletého zo starou matkou zo strany jeho matky. Pomery v rodine to nevyžadujú. Preto súd návrh starej matky podľa § 25 ods. 5 prvá veta zákona o rodine zamietol. O náhrade trov konania štátu súd rozhodol podľa § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku tak, že štátu náhradu trov konania nepriznal, keďže v prípade procesne neúspešnej matky sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov.

Proti tomuto rozsudku, a to je výroku o zamietnutí návrhu na zverenie mal. H. do osobnej starostlivosti, podala v zákonnej lehote odvolanie matka maloletého dieťaťa. V odvolaní uviedla, že maloletý bol zverený do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov na základe jej nepriaznivého zdravotného stavu, pričom súd opomenul skutočnosť, že súhlasila so zverením maloletého do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov, pretože vedela rozumovo zhodnotiť situáciu, v akej sa v tom období po prekonaní mozgovej porážky nachádzala. Ďalej uviedla, že v konaní pravdivo odôvodňovala svoje nezhody so starými rodičmi, ktorý jej odmietali nosiť dieťa na stretnutie tak, ako to bolo upravené súdnym rozhodnutím, rôznymi výhovorkami, naschválmi, dokonca došlo zo strany starého otca aj k fyzickému útoku, čo bolo zistené aj políciou. Z dôvodu neustáleho osočovania a rôznych intríg zo strany starých rodičov bola nútená odísť z miesta bydliska maloletého, a teda aj z miesta bydliska v D.. Bolo to čisto z obavy, aby tento psychický teror zo strany starých rodičov voči jej osobe prestal a aby nedošlo opakovane k poškodzovaniu jej zdravia. Poukázala na závery znaleckého posudku, v ktorom psychológ konštatuje, že maloletý by mal byť schopný plnej individualizácii, mal by byť schopný znášať primerane dlhú separáciu od vzťahovo významnej osoby (napr. pri pravidelnej návšteve materskej škôlky). Súd prvého stupňa opomenul hodnotiť konanie starej matky R. E., že z jej strany môže ísť čisto o účelové konanie, že dieťa v čase, kedy malo chodiť do materskej školy, ho do tejto materskej školy neprihlásila, že sa snaží citovo a emotívne ovplyvňovať dieťa a až úzkostlivo ho viazať na svoju osobu a zo znaleckého posudku, kde psychológ potvrdil, že dieťa vstupuje do vzťahov s druhými ľuďmi iba s tými, s ktorými dobre vychádza jeho stará matka R. E.. Opakom môže mať dieťa strach z ľudí, resp. nechce sa citovo viazať k osobám, v tomto prípade k svojej matke, a to len z dôvodu, že stará matka môže na dieťa verbálne pôsobiť tým, že sa o jeho matke nepekne vyjadruje, dieťa zastráša napr. tým, že chce dieťa od starej matky odobrať a viac ju malý H. neuvidí. Ďalej zdôraznila, že znalec v znaleckom posudku konštatoval, že intelektové výkony dieťaťa sú oslabené, maloletý vykazuje podpriemernú úroveň vedomostí, je oslabená jeho mentálna výkonnosť a aj prítomná nezrelosť spôsobuje neschopnosť logicky uvažovať o objektoch a udalostiach. V tejto súvislosti poukázala na to, že stará matka v dôsledku toho, že sa stará o ďalšie tri deti, nemôže nahrádzať lásku matky k dieťaťu, nemôže sa tomuto dieťaťu venovať toľko, ako jeho matka a odlúčením dieťaťa od svojej matky samozrejme dochádza len k poruchám dieťaťa, jeho zdravom intelektuálnom a emocionálnom vývine. Súd by mal brať na vedomie, že náhradná starostlivosť je nielen dočasným opatrením a nemá sa stať definitívnym riešením osudu detí. Zdôraznila, že nebola pozbavená spôsobilosti na právne úkony, preto nemôže byť zbavená rodičovských práv trvale zo zákona a patria jej všetky práva a povinnosti tak, ako každému rodičovi. Jej zdravotný stav jej umožňuje starať sa o dieťa, preto by mala byť prvá, ktorej prislúcha právo za zodpovednosť a výchovu. Ďalej poukázala na Dohovor o právach dieťaťa, podľa ktorého dieťa má právo na starostlivosť rodičov a starostlivosť o deti a ich výchovu je ústavným právom rodiča a dieťa má zásadné právo bývať u svojich rodičov. Má záujem postupne, aby dieťa netrpelo tým, že by bolo vytrhnuté z prostredia, v ktorom je teraz zvyknuté a vzhľadom na svoj dobrý zdravotný stav, prípadne po nariadení súdu vyhotovením znaleckého posudku o jej zdravotnom stave, do budúcnosti sama vychovávať svoje dieťa v mieste ich spoločného bydliska. Navrhla napadnutý rozsudok zmeniť tak, že jej návrhu o zverenie mal. Nicolasa do jej osobnej starostlivosti bude vyhovené.

Otec maloletého dieťaťa sa k odvolaniu matky písomne nevyjadril.

Kolízny opatrovník v písomnom vyjadrení k odvolaniu matky navrhol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť. Poukázal na závery znaleckého dokazovania, z ktorých vyplynulo, že mal. H. si vytvoril so starou matkou pevný citový vzťah a prípadné odlúčenie maloletého od tejto osoby, by mohlo viesť k emočným poruchám. O zverení maloletého do starostlivosti matky možno uvažovať v ďalších fázach socializácie maloletého, najskôr po zaradení do materskej škôlky, prípadne po jeho nástupe do povinnej školskej dochádzky. V záujme maloletého H. tamojší úrad prijíma opatrenia sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately. Matka a stará matka maloletého sa od posledného pojednávania aktívne zúčastňujú odborného poradenstva na referáte poradensko-psychologických služieb, ktorý je zameraný na nácvik rodičovských zručností pre matku maloletého a úpravu vzájomných vzťahov medzi matkou a starou matkou maloletého.

Stará matka maloletého dieťaťa R. E. v písomnom vyjadrení k odvolaniu matky uviedla, že tvrdenia matky v odvolaní sú zavádzajúce a klamlivé. Poukázala na to, že žiadosť o prijatie maloletého do predškolského zariadenia podala už pred rokom, avšak dieťa nebolo prijaté z dôvodu nedostatku miesta. Rovnako je nepravdivé, že zo strany starého otca došlo k fyzickému útoku voči matke, čo je možné overiť na polícii v Handlovej. Uviedla, že matka mala upravený styk s dieťaťom, ale dieťa odmieta k matke chodiť, čo sa aj stále rieši na sociálnom oddelení.

Krajský súd v Trenčíne ako odvolací súd preskúmal vec v napadnutom rozsahu (vo výroku o zamietnutí návrhu matky na zverenie maloletého do jej osobnej starostlivosti) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 212 ods. 2 písm. a/, § 214 ods. 2 v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie matky nie je dôvodné.

Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce námietky, ktoré boli v odvolaní matkou vznesené, a v plnom rozsahu sa stotožňuje so skutkovými i právnymi závermi súdu prvého stupňa. Z daného titulu si odvolací súd osvojil dôvody napadnutého rozhodnutia, na ktoré v celom rozsahu poukazuje v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p., a na zdôraznenie správnosti dodáva nasledovné:

Podľa čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Podľa § 45 ods. 1 veta prvá Zákona o rodine, ak to vyžaduje záujem maloletého dieťaťa, súd môže zveriť maloleté dieťa do náhradnej osobnej starostlivosti.

Náhradná starostlivosť je inštitút rodinného práva, ktorý nahrádza výkon jednej časti rodičovských práv a povinností, a to osobnú starostlivosť o dieťa. Charakteristickými znakmi náhradnej starostlivosti je jej - nevyhnutnosť - keď ju možno nariadiť len vtedy, ak rodičia osobnú starostlivosť o dieťa nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť, jej - dočasnosť - keď štát má pozitívnu povinnosť, ktorá ho nielenže obmedzuje v kladení prekážok pre obnovenie spoločného života detí s rodičmi, ale musí vykonávať aktívne kroky vedúce k tomuto cieľu. Neschopnosť alebo nemožnosť rodičov zabezpečiť osobnú starostlivosť o svoje maloleté dieťa môže spočívať v objektívnych alebo subjektívnych dôvodoch na strane rodičov. Môžu byť spôsobené zavineným zanedbávaním starostlivosti alebo aktuálnou nezavinenou neschopnosťou rodičov postarať sa o svoje maloleté dieťa. K tomuto dôvodu možno zaradiť aj prípad, ak sa síce rodič chce o svoje dieťa osobne starať, má na to vytvorené aj všetky podmienky, ale vzťah medzi ním a dieťaťom je natoľko narušený, že dieťa jeho starostlivosť odmieta a uprednostňuje starostlivosť inej osoby. V týchto prípadoch by mal súd názor dieťaťa akceptovať a zároveň vytvoriť predpoklady na obnovu vzťahov s rodičmi tak, aby náhradná starostlivosť dostala svojmu dočasnému charakteru.

Z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyplýva, že mal. H. bol rozsudkom Okresného súdu Prievidza zo dňa 31.07.2012 č. k. 7P/10/2012-151 zverený do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti

svojich starých rodičov E. a R. E., pričom dôvodom tohto rozhodnutia bola tá skutočnosť, že matke maloletého jej zdravotný stav neumožňoval vykonávať starostlivosť o maloletého a otec maloletého bol vo výkone trestu odňatia slobody. Rozsudkom Okresného súdu Prievidza zo dňa 19.02.2013 č. k. 11P/143/2012-54 bol upravený styk matky s maloletým H. tak, že matka je oprávnená stretávať sa s dieťaťom každý deň od pondelka do piatku od 11.00 hod. do 16 hod., pričom takto upravený styk s maloletým matka od apríla 2013 do decembra 2013 nevykonávala, čo odôvodňovala svojimi nezhodami so starými rodičmi. Po zverení maloletého do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti starým rodičom si maloletý vytvoril pevný citový vzťah k starej matke, pričom zo znaleckého dokazovania nariadeného súdom prvého stupňa vyplynul jednoznačný záver, že prípadné odlúčenie maloletého od jeho starej matky by mohlo u maloletého viesť k emočným poruchám. Tá skutočnosť, že maloletý si vytvoril základnú citovú väzbu ku starej matke vyplýva z toho, že matka maloletého sa s dieťaťom napriek širokej úprave styku s dieťaťom stretávala len sporadicky, pričom z vykonaného dokazovania nevyplývali žiadne skutočnosti, z ktorých by bolo možné dospieť k záveru, že súčasné silné naviazanie dieťaťa na jeho starú matku by bolo spôsobené nevhodným výchovným pôsobením starej matky. Podľa záverov znalca PhDr. B. C. o zverení maloletého dieťaťa do starostlivosti matky možno začať uvažovať po prvej fáze socializácie maloletého, najskôr po zaradení do materskej škôlky prípadne po jeho nástupe do povinnej školskej dochádzky. Z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa ďalej vyplýva, že v súčasnosti je stretávanie sa matky s maloletým podmienené obavou maloletého H. zo straty kontaktu so svojou starou matkou, pričom stretávanie dieťaťa s matkou prebieha len vo vchode bytového domu, v ktorom bývajú starí rodičia maloletého. I keď v súčasnosti sa zdravotný stav matky zlepšil tak, že by bola schopná zvládnuť starostlivosť o maloletého, maloletý H. nemá vytvorený citový vzťah s osobou matky a vytvoril si jedinečný citový vzťah k starej matke. Je preto potrebné, aby sa vzťah maloletého a jeho matky rozvíjal, pričom súčasné odlúčenie maloletého od starej matky by mohlo viesť k emočným poruchám. S prihliadnutím na záujem maloletého dieťaťa, ktorý musí byť v konaní prvoradý a chránený, je v záujme maloletého H., aby bol za súčasného stavu ponechaný v spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov. Z týchto dôvodov súd prvého stupňa správne postupoval, keď návrh matky na zverenie maloletého H. do jej osobnej starostlivosti zamietol.

Odvolací súd preto rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Trenčíne jednohlasne.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.